

Strålskyddslag (2018:396)

t.o.m. SFS 2018:1424 **SFS nr:** 2018:396

Departement/myndighet: Miljö- och energidepartementet

Utfärdad: 2018-04-26

Ändrad: t.o.m. SFS 2018:1424

Ändringsregister: [SFSR \(Regeringskansliet\)](#)

Källa: [Fulltext \(Regeringskansliet\)](#)

Innehåll:

- 1 kap. Lagens syfte och innehåll
- 2 kap. Lagens tillämpningsområde
- 3 kap. Grundläggande bestämmelser om skydd mot joniserande strålning
- 4 kap. Arbetstagares exponering för joniserande strålning
- 5 kap. Allmänhetens och miljöns exponering för joniserande strålning
- 6 kap. Tillstånd och anmälan i fråga om joniserande strålning
- 7 kap. Tekniska anordningar som kan alstra icke-joniserande strålning
- 8 kap. Tillsyn
- 9 kap. Straff och förverkande
- 10 kap. Tystnadsplikt, överklagande och avgifter
- Övergångsbestämmelser

1 kap. Lagens syfte och innehåll

1 § Syftet med denna lag är att skydda människors hälsa och miljön mot skadlig verkan av strålning.

2 § Lagen är indelad i följande kapitel:

- 1 kap. Lagens syfte och innehåll,
- 2 kap. Lagens tillämpningsområde,
- 3 kap. Grundläggande bestämmelser om skydd mot joniserande strålning,
- 4 kap. Arbetstagares exponering för joniserande strålning,
- 5 kap. Allmänhetens och miljöns exponering för joniserande strålning,
- 6 kap. Tillstånd och anmälan i fråga om joniserande strålning,
- 7 kap. Tekniska anordningar som kan alstra icke-joniserande strålning,
- 8 kap. Tillsyn,
- 9 kap. Straff och förverkande,
- 10 kap. Tystnadsplikt, överklagande och avgifter.

Ordförklaringar

3 § I denna lag avses med

joniserande strålning: partikelstrålning eller elektromagnetisk strålning som har tillräcklig energi för att jonisera materia, och

icke-joniserande strålning: optisk strålning, elektromagnetiskt fält eller ultraljud.

4 § I denna lag avses med medicinsk exponering att en person exponeras för strålning

1. som ett led i medicinsk eller odontologisk diagnostik eller behandling i avsikt att gynna personens hälsa,
2. i samband med att personen utanför sin yrkesutövning hjälper och stöder en patient och är medveten om exponeringen, eller
3. inom medicinsk eller biomedicinsk forskning som forskningsperson.

5 § I denna lag avses med

sluten strålkälla: radioaktivt ämne som är permanent inneslutet i en behållare eller ingår i ett fast material som förhindrar spridning av det radioaktiva ämnet vid normal användning,

radioaktivt material: radioaktivt ämne eller ett material som innehåller ett radioaktivt ämne eller är förorenat med ett radioaktivt ämne, och

radioaktivt avfall: radioaktivt material som är avfall enligt 15 kap. 1 § miljöbalken eller som det inte finns någon planerad och godtagbar användning för.

6 § Med radiologisk nödsituation avses i denna lag en plötsligt inträffad händelse som

1. inbegriper en strålkälla,
2. har medfört eller kan befaras medföra skada, och
3. kräver omedelbara åtgärder.

7 § Med verksamhet med joniserande strålning avses i denna lag att

1. tillverka, använda, lagra, bearbeta, återvinna, bortskaffa, förvärva, inneha, transportera, upplåta, saluföra, överlåta, till Sverige föra in eller från Sverige föra ut ett radioaktivt material eller en teknisk anordning som innehåller ett radioaktivt ämne,
2. på annat sätt fysiskt eller icke-fysiskt hantera ett radioaktivt material eller en teknisk anordning som innehåller ett radioaktivt ämne, om hanteringen inte omfattas av 1 men kan orsaka att människor eller miljön utsätts för en ökad exponering för joniserande strålning,
3. tillverka, använda, installera eller underhålla en teknisk anordning som kan alstra joniserande strålning, eller
4. på annat sätt fysiskt hantera en teknisk anordning som kan alstra joniserande strålning, om hanteringen inte omfattas av 3 men kan orsaka att människor eller miljön exponeras för joniserande strålning.

8 § Med omgivning med joniserande strålning avses i denna lag en omgivning där

1. en människa kan exponeras för radon, gammastrålning, kosmisk strålning eller annan joniserande strålning som inte har något direkt samband med en sådan hantering som avses i 7 §

- 1 eller 2 utan beror på omständigheterna på platsen, och
2. strålningen inte är hänförlig till en pågående radiologisk nödsituation.

9 § I denna lag avses med

ekvivalent dos: medelvärde av absorberad energi per massenhet från joniserande strålning till ett organ eller en vävnad, viktat med hänsyn till de aktuella strålslagens biologiska verkan, effektiv dos: summan av alla ekvivalenta doser till en persons organ eller vävnader, viktade med hänsyn till deras olika känslighet för joniserande strålning, och

stråldos: absorberad, intecknad, effektiv eller ekvivalent dos.

10 § Med att en metod, en åtgärd eller en verksamhet är berättigad avses i denna lag att den medför en nytta som överstiger den skada som metoden, åtgärden eller verksamheten kan medföra.

11 § Med kosmetiskt solarium avses i denna lag en teknisk anordning för att kosmetiskt exponera människor för ultraviolett strålning i syfte att göra huden mörkare.

2 kap. Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller såväl joniserande som icke-joniserande strålning.

2 § Lagen gäller inte

1. radioaktiva ämnen som förekommer naturligt i människokroppen,
2. exponering för kosmisk strålning på marknivå,
3. exponering för kosmisk strålning av andra personer än flygplans- eller rymdfarkostbesättningar under flygning eller i rymden, och
4. exponering för joniserande strålning som sker ovan mark från radioaktiva ämnen i den orörda jordskorpan.

Arbetstagare

3 § Det som i denna lag sägs om arbetstagare gäller även den som hos en arbetsgivare eller uppdragsgivare

1. står till förfogande för att utföra eller utför arbete som inhyrd arbetskraft,
2. är lärling, praktikant eller studerande, eller
3. har tilldelats särskilda uppgifter vid en radiologisk nödsituation och därför kan komma att exponeras för joniserande strålning.

Ytterligare bestämmelser i andra lagar

4 § Ytterligare bestämmelser om verksamheter och åtgärder som avses i denna lag finns i miljöbalken, arbetsmiljölagen (1977:1160), lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet, lagen

(2003:778) om skydd mot olyckor, produktsäkerhetslagen (2004:451), lagen (2006:263) om transport av farligt gods, patientsäkerhetslagen (2010:659), plan- och bygglagen (2010:900), läkemedelslagen (2015:315) och hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Föreskrifter om undantag

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från denna lag i fråga om

1. radioaktivt material och tekniska anordningar som innehåller ett radioaktivt ämne eller som kan alstra strålning,
2. material, byggnadsstrukturer och områden som kan ha förorenats av radioaktiva ämnen från en verksamhet med joniserande strålning men som från strålskyddssynpunkt inte behöver omfattas av lagens krav (friklassning), och
3. verksamheter som bedrivs och åtgärder som vidtas i en omgivning med joniserande strålning.

Föreskrifterna får inte avse undantag som kan antas medföra en oacceptabel risk för att människor eller miljön utsätts för skadlig verkan av strålning.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avvikelser från denna lag som avser totalförsvaret.

Dispenser

7 § Den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från denna lag i fråga om

1. radioaktivt material,
2. tekniska anordningar som innehåller ett radioaktivt ämne eller som kan alstra strålning, och
3. medicinsk kontroll.

En dispens får förenas med villkor.

En dispens får inte innebära en oacceptabel risk för att människor eller miljön utsätts för skadlig verkan av strålning.

8 § En dispens får helt eller delvis återkallas, om något villkor för dispensen inte har följts i något väsentligt avseende eller om det annars finns synnerliga skäl från strålskyddssynpunkt.

3 kap. Grundläggande bestämmelser om skydd mot joniserande strålning

Berättigande

1 § Det är förbjudet att bedriva en verksamhet med joniserande strålning som inte är berättigad.

2 § Den som bedriver en verksamhet där det används en metod med joniserande strålning för medicinsk exponering eller för att utan medicinskt syfte avbilda en människa, ska se till att metoden är berättigad och att det i varje enskilt fall innan någon exponeras för strålning säkerställs att exponeringen är berättigad.

3 § Den som är ansvarig för en åtgärd som vidtas i en omgivning med joniserande strålning eller i samband med en radiologisk nödsituation ska se till att åtgärden är berättigad, om den medför ändrad exponering för joniserande strålning.

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om berättigande av verksamheter, metoder och åtgärder.

Optimering

5 § Den som bedriver en verksamhet eller är ansvarig för en åtgärd som kan innebära att en människa exponeras för joniserande strålning ska optimera strålskyddet genom att så långt som det är möjligt och rimligt med hänsyn till befintlig teknisk kunskap samt ekonomiska och samhällseliga faktorer begränsa

1. sannolikheten för exponering,
2. antalet personer som exponeras, och
3. storleken på den individuella stråldosen.

6 § I fråga om lokaler som allmänheten har tillträde till och i fråga om bostäder ska fastighetsägaren optimera strålskyddet genom att vidta åtgärder så att radonhalten hålls så låg som det är möjligt och rimligt.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om optimering av strålskyddet.

Dosgränser

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om värden för stråldoser som inte får överskridas för en enskild person under en bestämd tidsperiod (dosgränser).

Avfall, utsläpp och miljöskydd

9 § Den som bedriver en verksamhet med joniserande strålning ska så långt som det är möjligt och rimligt med hänsyn till befintlig teknisk kunskap samt ekonomiska och samhällseliga faktorer vidta åtgärder för att begränsa

1. uppkomsten av radioaktivt avfall,
2. utsläpp av radioaktiva ämnen, och
3. exponering av miljön för joniserande strålning.

Försiktighet och kompetens

10 § Den som bedriver en verksamhet med joniserande strålning eller verksamhet i en omgivning med joniserande strålning eller som sysselsätter någon för att utföra arbete i en sådan verksamhet ska i den utsträckning som behövs från strålskyddssynpunkt och med hänsyn till verksamhetens eller arbetets art och andra förhållanden

1. kontrollera och upprätthålla strålskyddet på de platser där strålning kan förekomma,
2. underhålla de tekniska anordningar och den utrustning för mätning eller strålskydd som används i verksamheten,
3. vidta de åtgärder och försiktighetsmått i övrigt som behövs för att hindra eller motverka skada på människors hälsa eller miljön, och
4. se till att alla som arbetar i verksamheten och kan komma att exponeras för joniserande strålning har
 - a) god kännedom om de förhållanden, villkor och föreskrifter som verksamheten bedrivs under,
 - b) kunskap om de risker som kan vara förenade med verksamheten, och
 - c) den kompetens som behövs för att strålskyddet ska fungera tillfredsställande.

Ekonomiska, administrativa och personella resurser

11 § Den som bedriver en verksamhet med joniserande strålning eller verksamhet i en omgivning med joniserande strålning ska se till att det finns ekonomiska, administrativa och personella resurser som är tillräckliga för att kunna fullgöra de skyldigheter som följer av denna lag, föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen och beslut som har meddelats med stöd av lagen.

12 § Skyldigheterna enligt 11 § gäller till dess verksamhetsutövaren har fullgjort sina skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen och beslut som har meddelats med stöd av lagen även om verksamheten eller det tillstånd som gäller för verksamheten har upphört eller verksamheten har överlåtits till en ny verksamhetsutövare.

Märkning och information

13 § Den som tillhandahåller ett radioaktivt material ska genom märkning eller på annat lämpligt sätt lämna uppgifter som har betydelse från strålskyddssynpunkt till mottagaren av det radioaktiva materialet.

14 § Den som tillhandahåller en teknisk anordning som kan alstra joniserande strålning eller innehåller ett radioaktivt ämne eller i marknadsföringssyfte visar en sådan anordning ska

1. genom märkning eller på annat lämpligt sätt lämna information om strålningsrisker och lämna övriga uppgifter som har betydelse från strålskyddssynpunkt till mottagaren av anordningen eller den som visningen är avsedd för, och
2. demonstrera för mottagaren av anordningen eller den som visningen är avsedd för hur exponering från anordningen begränsas.

Funktionskrav för tekniska anordningar

15 § Den som tillverkar, till Sverige för in, tillhandahåller eller i marknadsföringssyfte visar en teknisk anordning som kan alstra joniserande strålning eller innehåller ett radioaktivt ämne ska se till att anordningen har de funktioner som behövs från strålskyddssynpunkt när den ska tas i bruk eller visas.

16 § Den som installerar eller utför underhållsarbete på en teknisk anordning som kan alstra joniserande strålning eller innehåller ett radioaktivt ämne ska se till att anordningen utifrån vad som föranletts av arbetet fungerar som avsett från strålskyddssynpunkt.

Ytterligare föreskrifter

17 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om joniserande strålning när det gäller

1. krav på särskild kompetens för utförandet av vissa arbetsuppgifter inom verksamhet med joniserande strålning,
2. skyldighet att lämna uppgifter som har betydelse från strålskyddssynpunkt,
3. skyldighet att dokumentera de strålkällor som ingår i en verksamhet, och
4. funktionskrav för tekniska anordningar som kan alstra joniserande strålning eller innehåller ett radioaktivt ämne.

4 kap. Arbetstagares exponering för joniserande strålning

Förbud att sysselsätta underåriga

1 § Det är förbjudet att sysselsätta någon som är under 18 år

1. i en verksamhet med joniserande strålning, om sysselsättningen medför att den underåriga kan exponeras för joniserande strålning och få en stråldos som överskrider en dosgräns som gäller för personer i allmänheten, eller
2. för att utföra en åtgärd i en radiologisk nödsituation.

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från förbudet i 1 § för lärlingar, praktikanter eller studerande som i sin utbildning måste befatta sig med ett radioaktivt material eller med en teknisk anordning som innehåller ett radioaktivt ämne eller kan alstra joniserande strålning.

Medicinsk kontroll

3 § Det är förbjudet att i en verksamhet med joniserande strålning sysselsätta någon med att utföra arbetsuppgifter som kan medföra att personen exponeras för strålning, om personen

1. inte har genomgått den medicinska kontroll som behövs för att bedöma personens lämplighet för arbetsuppgifterna, eller
2. vid kontrollen har bedömts olämplig för arbetsuppgifterna.

4 § En arbetstagare som utför arbetsuppgifter i en verksamhet med joniserande strålning som kan medföra att personen exponeras för strålning är skyldig att underkasta sig den medicinska kontroll som behövs för att bedöma personens lämplighet för arbetsuppgifterna.

5 § Den som sysselsätter någon i en verksamhet med joniserande strålning eller i en verksamhet som bedrivs i en omgivning med joniserande strålning eller sysselsätter någon med att utföra en åtgärd i en radiologisk nödsituation ska se till att arbetstagaren snarast genomgår en läkarundersökning, om arbetstagaren

1. har exponerats för joniserande strålning och fått en stråldos som överskrider en dosgräns som gäller för arbetstagare i en verksamhet med joniserande strålning, eller
2. visar tecken på skada som kan misstänkas vara föranledd av joniserande strålning.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från bestämmelserna om medicinsk kontroll i 3-5 §§.

Graviditet och amning

7 § Den som sysselsätter någon i en verksamhet med joniserande strålning, i en verksamhet som bedrivs i en omgivning med joniserande strålning eller för att utföra en åtgärd i samband med en radiologisk nödsituation ska informera arbetstagaren om vikten av att tidigt anmäla graviditet eller amning till arbetsgivaren.

8 § Den som sysselsätter någon i en verksamhet med joniserande strålning eller i en verksamhet som bedrivs i en omgivning med joniserande strålning ska se till att arbetsuppgifter som utförs av en gravid arbetstagare som anmält sin graviditet medför att den ekvivalenta dosen till fostret under den återstående graviditeten blir så liten som möjligt och inte förväntas överstiga 1 millisievert.

9 § Om en gravid arbetstagare begär det, ska arbetsgivaren erbjuda arbetsuppgifter som inte innebär någon exponering från joniserande strålning utöver den som personer i allmänheten får exponeras för.

10 § Det är förbjudet att sysselsätta en gravid arbetstagare med att utföra åtgärder i en radiologisk nödsituation.

11 § Den som sysselsätter någon i en verksamhet med joniserande strålning, i en verksamhet som bedrivs i en omgivning med joniserande strålning eller med att utföra en åtgärd i samband med en radiologisk nödsituation ska planera arbetsuppgifter som utförs av en arbetstagare som ammar så att arbetstagaren inte riskerar att få ett intag av eller kontamineras med radioaktiva ämnen som medför att barnet kan exponeras för joniserande strålning och få en stråldos som överskrider en dosgräns som gäller för personer i allmänheten.

Informationskrav inför arbete i radiologiska nödsituationer

12 § Den som sysselsätter någon med att utföra arbetsuppgifter i en radiologisk nödsituation ska i förväg informera arbetstagaren om relaterade hälsorisker och tillgängliga skyddsåtgärder.

Frivillighet i radiologiska nödsituationer

13 § Det är förbjudet att sysselsätta någon med att utföra arbetsuppgifter i en radiologisk nödsituation som inte frivilligt har åtagit sig att utföra uppgifterna, om det med hänsyn till omständigheterna är sannolikt att arbetstagaren kommer att exponeras för strålning och få en stråldos som överstiger de dosgränser som gäller för arbetstagare i verksamheter med joniserande strålning.

Övervakning av arbetstagare i samband med radiologiska nödsituationer

14 § Den som sysselsätter någon med att utföra arbetsuppgifter i samband med en radiologisk nödsituation ska, om arbetstagaren kan komma att exponeras för joniserande strålning, övervaka exponeringen med individuell mätning eller genom en individuell bedömning av stråldosen. Övervakningen ska genomföras på det sätt som är lämpligt med hänsyn till omständigheterna.

Skyddsanordningar

15 § Den som är arbetstagare i en verksamhet med joniserande strålning, i en verksamhet som bedrivs i en omgivning med joniserande strålning eller i en radiologisk nödsituation ska använda de skyddsanordningar och vidta de åtgärder i övrigt som anvisats av den som är ansvarig för strålskyddet.

Ytterligare föreskrifter om skydd för arbetstagare

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om skydd för arbetstagare mot risk för skador från joniserande strålning.

5 kap. Allmänhetens och miljöns exponering för joniserande strålning

Övervakning

1 § Den som bedriver en verksamhet med joniserande strålning som kan medföra utsläpp av radioaktiva ämnen till luft eller vatten eller kan medföra att allmänheten eller miljön på annat sätt exponeras för joniserande strålning ska mäta eller på annat sätt övervaka utsläppen och exponeringen.

Oskadliggörande av tekniska anordningar

2 § Den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet med joniserande strålning ska se till att tekniska anordningar som kan alstra joniserande strålning oskadliggörs när de inte längre ska användas.

Hantering av radioaktivt avfall

3 § Den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet med joniserande strålning ska se till att det radioaktiva avfall som uppkommit i eller tillförts verksamheten så snart som det är möjligt och rimligt

1. hanteras och vid behov slutförvaras på ett från strålskyddssynpunkt godtagbart sätt, eller
2. överlämnas till en producent som enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 15 kap. 12 § miljöbalken är skyldig att ta hand om avfallet.

Åtgärder för friklassning av byggnadsstrukturer och områden

4 § Om en verksamhet med joniserande strålning avvecklas eller flyttas, ska den som bedriver verksamheten så snart som det är möjligt och rimligt vidta de åtgärder som behövs för att byggnadsstrukturer och områden som kan ha förorenats av radioaktiva ämnen från verksamheten ska kunna omfattas av sådana föreskrifter om undantag från lagen som har meddelats med stöd av 2 kap. 5 §.

Skyldigheterna kvarstår

5 § Skyldigheterna enligt 2-4 §§ gäller till dess att de har fullgjorts även om verksamheten eller det tillstånd som gäller för verksamheten har upphört eller verksamheten har överlåtits till en ny verksamhetsutövare.

Förbud mot radioaktiva ämnen i varor

6 § Det är förbjudet att vid tillverkning eller annan framställning av livsmedel, djurfoder, leksaker, smycken eller kosmetika avsiktligt tillsätta eller genom bestrålning bilda ett radioaktivt ämne.

7 § Det är förbjudet att från ett land utanför Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet importera eller till ett sådant land exportera livsmedel, djurfoder, leksaker, smycken eller kosmetika som innehåller ett radioaktivt ämne som är avsiktligt tillsatt eller som har bildats genom bestrålning.

Ytterligare föreskrifter till skydd för människors hälsa

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om förbud och andra försiktighetsmått till skydd för människors hälsa mot risk för skador från joniserande strålning.

Ytterligare föreskrifter till skydd för miljön

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om övervakning, utsläpp av radioaktiva ämnen, radioaktivt avfall, avveckling av verksamheter med joniserande strålning och andra försiktighetsmått till skydd för miljön mot risk för skadlig verkan av joniserande strålning.

6 kap. Tillstånd och anmälan i fråga om joniserande strålning

Tillstånds- och anmälningsplikt

1 § Det är förbjudet att utan tillstånd bedriva en verksamhet med joniserande strålning.

2 § Det är förbjudet att utan ett särskilt tillstånd

1. slutförvara radioaktivt avfall utomlands, om avfallet kommer från en verksamhet med joniserande strålning i Sverige, eller
2. slutförvara eller i avvaktan på slutförvaring mellanlagra radioaktivt avfall i Sverige, om avfallet kommer från en verksamhet med joniserande strålning i ett annat land.

3 § Tillståndsplikten i 1 § gäller inte utförsel från Sverige av ett radioaktivt material eller en teknisk anordning som innehåller ett radioaktivt ämne, om utförseln omfattas av ett tillstånd enligt lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd.

4 § Tillståndsplikten i 1 och 2 §§ gäller för en verksamhet som är tillståndspliktig enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet endast om det har bestämts i ett tillstånd enligt den lagen.

5 § Tillståndsplikten i 2 § gäller inte för

1. utländskt radioaktivt avfall som efter behandling eller upparbetning i Sverige ska slutförvaras i det land där avfallet har uppkommit eller har sitt ursprung,
2. radioaktivt avfall som har uppkommit eller har sitt ursprung i Sverige och som efter behandling eller upparbetning i ett annat land ska slutförvaras i Sverige, och
3. kasserade slutna strålkällor som skickas tillbaka till en leverantör eller en tillverkare av sådana strålkällor.

6 § Om det är godtagbart från strålskyddssynpunkt, får tillståndsplikt enligt 1 § ersättas med anmälningsplikt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådan anmälningsplikt.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillstånds- eller anmälningsplikt för verksamheter som på grund av att de bedrivs i en omgivning med joniserande strålning kan innebära risk för skador på människors hälsa eller miljön.

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att anmäla

1. förvärv, innehav, överlåtelse, upplåtelse, saluförande eller införsel till Sverige av tekniska anordningar som kan alstra joniserande strålning, och
2. hantering av komponenter som har väsentlig betydelse från strålskyddssynpunkt och är tillverkade för att ingå i tekniska anordningar som kan alstra joniserande strålning.

Förutsättningar för tillstånd

9 § Ett tillstånd enligt denna lag får ges endast om verksamheten är berättigad och sökanden har de ekonomiska, administrativa och personella resurser som krävs enligt 3 kap. 11 §.

10 § Om det finns risk för att verksamheten medför att en miljökvalitetsnorm som avses i 5 kap. 2 § första stycket 1 miljöbalken inte följs, får tillstånd ges endast om det förenas med de villkor som behövs för att följa normen eller om det finns en förutsättning för tillstånd enligt 5 kap. 4 eller 5 § miljöbalken. *Lag (2018:1424).*

11 § Ett tillstånd enligt 2 § 1 att utomlands slutförvara radioaktivt avfall får ges endast om

1. det mellan Sverige och det andra landet finns en internationell överenskommelse om slutförvaring, och
2. fördelarna med slutförvaring i det andra landet från strålskyddssynpunkt tydligt överväger fördelarna med slutförvaring i Sverige.

12 § Regeringen får meddela föreskrifter om vad som krävs för att en internationell överenskommelse som avses i 11 § 1 ska kunna läggas till grund för ett tillstånd.

13 § Ett tillstånd enligt 2 § 2 att i Sverige slutförvara eller mellanlagra utländskt radioaktivt avfall får ges endast om det finns synnerliga skäl.

14 § Ett tillstånd enligt denna lag får inte avse utförsel av radioaktivt avfall till

1. en plats söder om 60 grader sydlig bredd,
2. ett land utanför Europeiska unionen, om landet är part i partnerskapsavtalet mellan medlemmarna i gruppen av stater i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet, å ena sidan, och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å andra sidan, undertecknat i Cotonou den 23 juni 2000 (SÖ 2002:42), eller
3. ett land där import av radioaktivt avfall är förbjuden eller där det kan antas att det saknas förmåga att från strålskyddssynpunkt ta hand om sådant avfall på ett godtagbart sätt.

15 § Ett tillstånd enligt denna lag för en verksamhet där en människa avbildas utan medicinskt syfte med en metod som medför exponering för joniserande strålning får ges endast om exponeringen sker med stöd av 28 kap. rättegångsbalken, lagen (2000:1225) om straff för smuggling eller utlänningslagen (2005:716) eller om det annars finns särskilda skäl.

Tillståndsprövning

16 § Den myndighet som regeringen bestämmer prövar frågor om tillstånd enligt denna lag.

17 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att 6 kap. miljöbalken ska tillämpas i ärenden om tillstånd enligt denna lag eller om villkor enligt 22 §.

Finansiella säkerheter

18 § Ett tillstånd enligt denna lag får för sin giltighet göras beroende av att den som avser att bedriva verksamheten ställer finansiell säkerhet för de kostnader för avfallshantering och återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda. Staten, kommuner, landsting och kommunförbund behöver dock inte ställa någon finansiell säkerhet. Den som är skyldig att betala avgift eller ställa finansiell säkerhet enligt lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter eller 16 kap. 3 § miljöbalken behöver inte ställa någon finansiell säkerhet för åtgärder som omfattas av avgifter och säkerheter enligt de nämnda lagarna.

Säkerheten kan ställas efter hand enligt en plan som vid varje tid tillgodoser det aktuella behovet av finansiell säkerhet.

19 § En finansiell säkerhet ska prövas av tillståndsmyndigheten och ska godtas om den är betryggande för sitt ändamål.

Tillstånds giltighetstid och villkor

20 § Ett tillstånd som ges enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska avse en bestämd tid och förenas med de villkor som behövs från strålskyddssynpunkt.

Giltighetstiden för ett tillstånd som avser transport av radioaktivt avfall till eller från Sverige får vara högst tre år.

Särskilda beslut om villkor

21 § Tillståndsmyndigheten får besluta om ytterligare eller ändrade villkor för en verksamhet som har fått tillstånd enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, om det behövs från strålskyddssynpunkt.

22 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta om ytterligare villkor för en verksamhet som har fått tillstånd enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet, om det behövs från strålskyddssynpunkt.

Återkallelse av tillstånd

23 § Tillståndsmyndigheten får besluta att helt eller delvis återkalla ett tillstånd enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, om

1. tillståndshavaren i något väsentligt avseende inte följer det som gäller för verksamheten,
2. det finns synnerliga skäl från strålskyddssynpunkt, eller
3. tillståndshavaren begär det.

Förbud mot överlåtelse och upplåtelse

24 § Radioaktivt material och tekniska anordningar som innehåller ett radioaktivt ämne eller som kan alstra joniserande strålning får överlätas eller upplåtas endast till den som har det

tillstånd eller har fullgjort den anmälningsskyldighet som krävs enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

7 kap. Tekniska anordningar som kan alstra icke-joniserande strålning

Försiktighet och kompetens

1 § Den som bedriver en verksamhet eller sysselsätter någon med att utföra arbete där det används en teknisk anordning som kan alstra icke-joniserande strålning ska i den utsträckning som behövs från strålskyddssynpunkt och med hänsyn till verksamhetens eller arbetets art och andra förhållanden

1. kontrollera och upprätthålla strålskyddet på de platser där strålning kan förekomma,
2. underhålla de tekniska anordningar och den utrustning för mätning eller strålskydd som används i verksamheten,
3. vidta de åtgärder och försiktighetsmått i övrigt som behövs för att hindra eller motverka skada på människors hälsa eller miljön, och
4. se till att alla som arbetar i verksamheten och kan komma att exponeras för icke-joniserande strålning har
 - a) god kännedom om de förhållanden, villkor och föreskrifter som verksamheten bedrivs under,
 - b) kunskap om de risker som kan vara förenade med verksamheten, och
 - c) den kompetens som behövs för att strålskyddet ska fungera tillfredsställande.

Skyddsanordningar

2 § Den som är arbetstagare i en verksamhet där det används en teknisk anordning som kan alstra icke-joniserande strålning ska använda de skyddsanordningar och vidta de åtgärder i övrigt som har anvisats av den som är ansvarig för strålskyddet.

Märkning och information

3 § Den som tillhandahåller en teknisk anordning som kan alstra icke-joniserande strålning eller i marknadsföringssyfte visar en sådan anordning ska genom märkning eller på annat lämpligt sätt lämna information om strålningsrisker och lämna övriga uppgifter som har betydelse från strålskyddssynpunkt till mottagaren av anordningen eller den som visningen är avsedd för.

Funktionskrav för tekniska anordningar

4 § Den som tillverkar, till Sverige för in, tillhandahåller eller i marknadsföringssyfte visar en teknisk anordning som kan alstra icke-joniserande strålning ska se till att anordningen har de funktioner som behövs från strålskyddssynpunkt när den ska tas i bruk eller visas.

5 § Den som installerar eller utför underhållsarbete på en teknisk anordning som kan alstra icke-joniserande strålning ska se till att anordningen utifrån vad som föranletts av arbetet fungerar som avsett från strålskyddssynpunkt.

Åldersgräns för användning av kosmetiskt solarium

6 § Det är förbjudet att yrkesmässigt låta någon som inte har fyllt 18 år sola i ett kosmetiskt solarium.

7 § Den som yrkesmässigt låter någon sola i ett kosmetiskt solarium ska

1. förvissa sig om att solaren har fyllt 18 år,
2. på varje ställe i verksamheten där ett kosmetiskt solarium upplåts se till att det finns en klart synbar skylt med tydlig information om förbudet i 6 §, och
3. enligt ett särskilt program för egenkontroll kontrollera verksamheten och ansvara för att verksamhetens personal har nödvändiga kunskaper om det som gäller för verksamheten enligt denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den egenkontroll som avses i 7 § 3.

Tillstånds- eller anmälningsplikt

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillstånds- eller anmälningsplikt för hantering av tekniska anordningar som kan alstra icke-joniserande strålning.

Oskadliggörande av tekniska anordningar

10 § Den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet där det används en teknisk anordning som kan alstra icke-joniserande strålning ska i den utsträckning som behövs från strålskyddssynpunkt se till att anordningen oskadliggörs när den inte längre ska användas.

Ytterligare föreskrifter om försiktighetsmått

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om hur tekniska anordningar som kan alstra icke-joniserande strålning ska hanteras och andra försiktighetsmått i samband med hanteringen.

8 kap. Tillsyn

Tillsynsmyndigheter

1 § Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

2 § Regeringen får meddela föreskrifter om att den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet ska utöva tillsynen i fråga om

1. verksamheter med kosmetiska solarier som bedrivs inom kommunen, och
2. radonhalten i bostäder och lokaler som allmänheten har tillträde till inom kommunen.

3 § Regeringen får meddela föreskrifter om att en tillsynsmyndighet får överlämna tillsynsuppgifter till

1. försvarsinspektören för hälsa och miljö i fråga om verksamhet som utövas av Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Fortifikationsverket eller Försvarets radioanstalt, och
2. en kommunal nämnd som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet i fråga om andra verksamheter än sådana som anges i 1.

Upplysningar och handlingar för tillsynen

4 § Den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som omfattas av denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska på begäran av tillsynsmyndigheten ge myndigheten de upplysningar eller de handlingar som behövs för tillsynen.

Kontrollköp

5 § Tillsynsmyndigheten får göra kontrollköp i syfte att få fram underlag för en dialog med en verksamhetsutövare i frågor som rör skyldigheten att förvissa sig om att en solare har fyllt 18 år. För ett kontrollköp får tillsynsmyndigheten inte anlita någon som är yngre än 18 år.

Ett kontrollköp får göras även om verksamhetsutövaren inte har informerats om det i förväg.

Efter ett kontrollköp ska tillsynsmyndigheten informera verksamhetsutövaren om köpet.

Förelägganden

6 § Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att de som har skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen eller beslut som meddelats med stöd av lagen ska fullgöra dessa.

Ett sådant beslut om föreläggande får inte grundas på det som har kommit fram genom ett kontrollköp.

7 § Ett beslut om föreläggande enligt 6 § får förenas med vite.

Tillfälligt omhändertagande

8 § Tillsynsmyndigheten får besluta att omhänderta ett radioaktivt material eller en teknisk anordning som innehåller ett radioaktivt ämne eller som kan alstra strålning, om det behövs i avvaktan på att ett föreläggande ska följas.

Försegling

9 § Tillsynsmyndigheten får besluta att försegla fastigheter, byggnader, utrymmen och andra anläggningar där verksamhet med joniserande strålning bedrivs samt att försegla tekniska anordningar som innehåller ett radioaktivt ämne eller kan alstra strålning, om det behövs för att förebygga att anläggningarna, utrustningarna eller anordningarna används olovligen.

Rättelse på en felandes bekostnad

10 § Om någon inte har vidtagit en åtgärd som ska vidtas enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen eller beslut som meddelats med stöd av lagen, får tillsynsmyndigheten besluta att de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse ska vidtas på den felandes bekostnad, om

1. den felande inte har följt ett föreläggande enligt 6 §, eller
2. rättelse bör göras genast med hänsyn till risken för allvarliga skador eller andra särskilda skäl.

Ett beslut om rättelse får inte grundas på det som kommit fram genom ett kontrollköp.

Tillträde för att fullgöra tillsynsmyndighetens uppgifter

11 § Tillsynsmyndigheten har rätt att få tillträde till fastigheter, byggnader, utrymmen och andra anläggningar samt transportmedel där verksamhet enligt denna lag bedrivs för provtagning, undersökningar och andra åtgärder som behövs för tillsynen. För uttaget prov betalas inte ersättning.

Tillträde enligt denna bestämmelse får inte avse bostäder.

Polismyndighetens biträde

12 § Polismyndigheten ska ge tillsynsmyndigheten den hjälp som behövs för tillsynen.

Föreskrifter

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. skyldighet att ersätta en tillsynsmyndighets kostnader för provtagning och undersökning av prov, och
2. hur kontrollköp ska göras.

14 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som har betydelse från strålskyddssynpunkt om

1. mät- och skyddsutrustningar, och
2. provning, kontroll och besiktning.

9 kap. Straff och förverkande

1 § Till böter eller fängelse i högst två år döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot 3 kap. 13 §, 14 § 1, 15 eller 16 §, 5 kap. 3 § 1, 7 kap. 1, 3, 4 eller 5 § eller, i fråga om verksamhet med joniserande strålning, bryter mot 3 kap. 10 §.

2 § Till böter eller fängelse i högst två år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 3 kap. 1, 2 eller 9 §, 4 kap. 1, 7, 8, 9, 10 eller 11 §, 5 kap. 2 §, 6 kap. 1 § eller 7 kap. 10 §,

2. i fråga om verksamhet med joniserande strålning eller åtgärd som vidtas i en sådan verksamhet bryter mot 3 kap. 5 §,

3. i fråga om livsmedel, leksaker, smycken eller kosmetika bryter mot 5 kap. 6 eller 7 §, eller

4. bryter mot en föreskrift som har meddelats av regeringen med stöd av 3 kap. 8 § eller 7 kap. 9 §.

3 § Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot förbudet i 7 kap. 6 §.

4 § Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 4 kap. 3 eller 5 §,

2. bryter mot ett villkor i ett beslut som har meddelats med stöd av 6 kap. 20, 21 eller 22 §,

3. bryter mot ett föreläggande som har beslutats med stöd av 8 kap. 6 §,

4. inte ger tillsynsmyndigheten begärda upplysningar eller handlingar för tillsyn enligt 8 kap. 4 §, eller

5. lämnar oriktiga uppgifter om förhållanden av betydelse i en ansökan eller annan handling enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

5 § Till ansvar enligt denna lag döms inte i ringa fall.

6 § Till ansvar enligt denna lag döms inte om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt brottsbalken eller lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

7 § Den som har åsidosatt ett vitesföreläggande ska inte dömas till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet.

Förverkande

8 § Radioaktiva material och tekniska anordningar som kan alstra strålning samt tillhörande behållare och tillhörande anordningar för strålskydd eller deras värde ska förklaras förverkade, om materialen, anordningarna eller behållarna har varit föremål för brott enligt denna lag och

förverkandet inte är uppenbart oskäligt. Även utbyte av ett sådant brott ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

9 § Egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag får förklaras förverkad, om det behövs för att förebygga brott eller om det finns särskilda skäl. I stället för egendomen får dess värde förklaras förverkat.

10 § Egendom som har varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott enligt denna lag får förklaras förverkad, om brottet har fullbordats och ett förverkande behövs för att förebygga brott eller om det finns särskilda skäl. I stället för egendomen får dess värde förklaras förverkat.

10 kap. Tystnadsplikt, överklagande och avgifter

Tystnadsplikt

1 § Den som på grund av bestämmelser i denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen har tagit del av uppgifter, får inte obehörigen röja eller utnyttja dem, om de avser

1. affärs- eller driftsförhållanden,
2. förhållanden av betydelse för Sveriges försvar, eller
3. säkerhets- och bevakningsåtgärder som avser transport eller förvaring av slutna strålkällor med hög aktivitet.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Överklagande

2 § Beslut enligt denna lag får överklagas.

Beslut som avser Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Fortifikationsverket eller Försvarets radioanstalt eller ytterligare villkor enligt 6 kap. 22 § överklagas till regeringen. Andra beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Verkställighet av beslut

3 § Beslut enligt denna lag ska gälla omedelbart om inte annat bestäms.

Avgifter

4 § Regeringen eller den myndighet eller kommun som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets eller kommuns verksamhet enligt denna lag och enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Övergångsbestämmelser

2018:396

1. Denna lag träder i kraft den 1 september 2018 i fråga om 7 kap. 6-8 §§, 8 kap. 5 § och 9 kap. 3 § och i övrigt den 1 juni 2018.
2. Genom lagen upphävs strålskyddslagen (1988:220).
3. Tillstånd, förelägganden, förbud och andra beslut i enskilda fall som har meddelats med stöd av den upphävda lagen gäller fortfarande och ska anses beslutade med stöd av motsvarande bestämmelser i denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.